

80 jaar HiBO 26 mei 2016

Motto: "Is het nog van deze tijd?"

Welkom aan u allen, vertegenwoordigers van de gemeente, fondsen en hulpverlening. Op ú konden we steeds rekenen voor, hetzij de financiering, hetzij de uitvoering van de hulp die wij boden. Eigenlijk bent ú de hulp in bijzondere omstandigheden.

Welkom aan de landelijke noodfondsen en aan de "betrokken ondernemers" en natuurlijk de sponsors, zonder wie deze viering niet mogelijk zou zijn geweest.

Een bijzonder woord van welkom aan Wethouder Marianne de Bie, de voorzitter van "Betrokken Ondernemers", Rombout Kerremans, de vertegenwoordiger van de landelijke Stichting Samenwerkende Urgente Noden Nederland, Ger den Heijer en vertegenwoordigers van de fondsen DBL, het Papefonds en het De Grez Mahiefonds, Best Besteed, Jeugd in Nood, Het Arm Kinderhuijs, de Katholieke Wezenverzorging en het Voormalig Gasthuis, stichtingen met wie we al vele jaren een vruchtbare samenwerking hebben.

Uit de nood geboren, viert HiBO nu haar tachtigste verjaardag.

Eigenlijk is dit geen reden om feest te vieren.

Liever had ik vandaag voor u gestaan om de blijde boodschap te brengen dat wij HiBO, ons fonds voor urgente noden, na 80 jaar per onmiddellijk opheffen omdat een dergelijke organisatie niet meer nodig is in ons zo welvarende land waarin de overheid die enkele drenkeling die tussen kaai en schip valt de helpende hand biedt, zoals je de critici om je heen wel hoort zeggen als je ze vertelt over het bestaan en het werk van HiBO.

Helaas weten wij beter, nou ja, beter?, en hebben we onlangs in de media na het aantreden van onze nieuwe kinderombudsman andere geluiden opgevangen en het feit dat landelijk een op de acht kinderen in armoede opgroeit, geeft aan dat daar een grote problematiek achter schuil gaat, waar hulp BLIJFT te worden geboden.

Laten we even terug gaan in de tijd om de ontwikkeling van onze stichting in landelijk verband te bekijken.

De wereldwijde economische crisis begin jaren dertig van de vorige eeuw leidde ook in ons land tot forse werkloosheid en armoede. Onder voorzitterschap van Prinses Juliana werd eind 1931 een Nationaal Crisiscomité in het leven geroepen, dat een appèl deed op alle gemeenten om een plaatselijke afdeling op te richten. In een paar honderd gemeenten kwam zo'n afdeling tot stand. Ook in Breda, waar de leden hun achterban en relaties aanspraken om aan financiële middelen te komen. Ook werd met toestemming van de gemeente gecollecteerd en werden er acties gevoerd, onder andere met muzikaal vertoon om de bevolking op te roepen om geld te geven. Het comité beoordeelde na huisbezoek de behoeften en bood hulp in natura aan de behoeftige gezinnen. Ook kleine kredieten en giften ineens waren mogelijk.

In 1936 werd het Nationaal Crisis Comité door de Minister van Binnenlandse Zaken omgezet in een meer structurele vorm onder de naam "Nationaal Fonds voor Bijzondere Nooden". Dat gebeurde op 11 mei. De afdelingscomité's werden gestimuleerd hun werk voort te zetten, maar nu als stichting zoals ook het Nationaal Fonds. Het doel was: aanvullende geldelijke steun te bieden bij bijzondere individuele noden, waarin plaatselijk niet kon worden voorzien. Een week na oprichtingsdatum van het Nationaal Fonds werd op 18 mei 1936 in Breda de eerste lokale stichting opgericht onder de naam "Stichting tot leniging van bijzondere nooden in Breda".

De notabelen, die in 1936 de koppen bij elkaar staken en met 100 gulden als stichtingskapitaal deze "Stichting" het licht deden zien, hadden niet kunnen dromen dat tachtig jaar later deze zelfde stichting, zij het intussen onder de werknaam HiBO, hulp in bijzondere omstandigheden, nog steeds in een behoefte zou voorzien. Verrassend om te zien, dat ons stichtingskapitaal nog steeds ongewijzigd fl. 100,- is gebleven en als € 45,35 op de jaarrekening staat. Voornoemde notabelen, de "founding fathers", waren eigenlijk al betrokken ondernemers lang voor Rombout Kerremans met zijn concept in Breda aan het werk zou gaan. Eerder waren zij al actief in de Bredase afdeling van het Nationaal Crisis Comité. Ze kwamen uit het bankwezen, de advocatuur, het bedrijfsleven en de journalistiek.

De aanvragen werden aanvankelijk aangedragen door de leden zelf of hun relaties, die vanuit hun werkzaamheden noden tegenkwamen zoals artsen, geestelijken en voorzitters van verenigingen. Men verstrekke (ik citeer) “gratis kleding, dekking, schoeisel ...kleine kredieten ... en giften ineens...”, einde citaat.

Tijdens de oorlog en de eerste jaren daarna bleef het stil rond de stichting tot Wethouder Romson van Sociale Zaken in 1948 op 10 augustus in het stadhuis een bijeenkomst organiseerde, waarvoor bestuurders van Bredase werkgevers- en werknemersorganisaties, van Rooms Katholieke en protestantse diaconieën en enkele charitatieve instellingen werden uitgenodigd. Hier werd besloten tot voortzetting van de activiteiten van de stichting in de zin van een Commissie van Samenwerking voor Bijzondere Noden: gemeente, fondsen en hulpverleners. De commissie moest financieel zelfdragend zijn. Leidende gedachte was dat “mensen in nood weer in het zadel geholpen werden.”

Voorzitter werd wethouder Romson; mevrouw Ingen Housz, die al sinds de oprichting bij de stichting betrokken was bleef secretaris; de heer Hellegers van de Vincentiusvereniging penningmeester en de heer Derks, directeur van het instituut Maatschappelijk Hulpbetoon vice-voorzitter.

Men vergaderde ten stadhuize. De post mocht als dienstpost gratis worden verzonden.

HiBO sloot zich - als fonds met de oudste stichtingsdatum - aan bij het landelijk netwerk van noodhulpbureaus in Nederland.

Ruim tien jaar later, er zijn dan - onder andere door ziekte - nog maar twee bestuursleden in functie, wijst de burgemeester op verzoek van het Nationaal Fonds in Den Haag de directeur van de Gemeentelijke Sociale dienst aan om het bestuur opnieuw te formeren. Van dit toen, begin jaren zestig ingestelde bestuur, is de secretaris, mevrouw Esser, als enige nog in leven en hier aanwezig. In die jaren blijkt het grote moeite te kosten om aan geld te komen. De instelling van de bijstandswet in 1965 zorgt voor een dalend aantal aanvragen en, zo is in het jaarverslag over 1968 te lezen, de kerk helpt de financiële positie te verbeteren.

Het aantal aanvragen schommelde in de loop der jaren. Met de begintijd meegerekend rond de 80 gemiddeld per jaar. Pieken en dalen in die aantallen zijn niet goed te verklaren. Ze lijken niet gerelateerd aan de golfbeweging van welvaart en recessies. Het betreft steeds noden die de mensen overkomen als gevolg van hun persoonlijk leven. Bijzondere omstandigheden dus en die zijn van alle tijden.

De afgelopen vijf jaar steeg het aantal aanvragen wel van 150 tot gemiddeld 190 gehonoreerde aanvragen per jaar.

In 80 jaar kende HiBO aan zo'n 6200 Bredase gezinnen en alleenstaanden geld toe. Ook nu nog zijn er mensen die geen geld hebben voor kleding, fietsen, eten of schoolboeken. Nog steeds kan men de huur niet betalen en wordt energie afgesloten. Nog steeds lenen mensen te veel en ontstaan er – steeds hogere! – schulden.

HiBO heeft geen eigen kapitaal en werkt niet met betaalde krachten maar heeft een werkbestuur dat de aanvragen bekijkt en besluit over een eventuele toekenning. Dit bestuur bestaat uit vrijwilligers, waarbij wél moet worden opgemerkt dat de gemeente naast vergaderruimte, een adviseur vanuit Sociale Zaken beschikbaar heeft gesteld, die toegang heeft tot de gemeenteadministratie, zodat nagegaan kan worden of alle voorliggende voorzieningen al dan niet zijn aangesproken. HiBO benadert landelijke stichtingen en fondsen om toekenningen in een bepaald kader financieel mogelijk te maken. Daarnaast is er ook een aantal plaatselijke organisaties, die jaarlijks een bedrag beschikbaar stellen, soms heel specifiek voor een bepaalde doelgroep, over de besteding waarvan we dan achteraf een- of tweemaal per jaar verantwoording afleggen. Dankzij die giften kunnen we bij hoge nood onmiddellijk helpen. Zonder deze gelden zouden we geen hulp kunnen bieden en we zijn deze geldschietters dan ook bijzonder erkentelijk.

Alle hulp die we bieden gaat via de hulpverlener, die de nood aandraagt en betrokken blijft bij degene voor wie er hulp werd gevraagd zowel bij de besteding van het toegekende geld als daarna. Deze toekenning maakt deel uit van het hulpverleningsplan om iemand weer een plaats te geven in het arbeidsproces of in elk geval te bevrijden uit de vaak uitzichtloze omstandigheden waarin men is beland. De nood moet een bijzondere

achtergrond hebben. Niet elke arme is bijzonder, wel als er sprake is van stapeling van problemen.

Veel meer dan vroeger spelen psychosociale belemmeringen, schuldenproblematiek en paramedische behoeften een rol.

We zijn er trots op dat terwijl HiBO geen subsidie krijgt en geen onkostenvergoeding, we nauwelijks één procent van onze jaarlijkse omzet aan bureaunkosten besteden. Zelfs de koekjes met de tachtig erop, die u vandaag bij de thee kreeg, zijn door Aletta Vlaardingerbroek uit ons bestuur bedacht en gebakken.

Bovenstaand verhaal heeft u hopelijk duidelijk gemaakt hoe buitengewoon dankbaar we zijn door u als particulier, of uw organisatie zovelen, die door bijzondere omstandigheden in Breda in nood zijn geraakt, te hebben kunnen helpen en we hopen dat ook in de toekomst te kunnen blijven doen. Zonder ú kunnen we dat niet en hopen dan ook dat de samenwerking zolang die nodig is, mag blijven bestaan.